

L'hort del temps

“**E**l temps no és res més que un rierol on pesque” escriu Thoreau.

Podria ser. Quan volem copsar què és el temps l'ànima humana es rebrega, dubta, s'aclapara. Thomas Mann ho planteja a *La muntanya màgica*: “Què és el temps? Un misteri sense realitat pròpia i omnipotent. És una condició del món fenomenal, un moviment mesclat i unit a l'existència dels cossos en l'espai i en el seu moviment. Però hi hauria temps si no hi haguera temps? És inútil preguntar-ho!”

Resulta molt difícil per a la ment humana escatir la naturalesa del temps. L'home és un ésser religiós perquè coneix la realitat del temps, i això el fa transcendir, i creure en la vida eterna, que no és sinó la possible percepció d'un temps infinit. Agustí d'Hipona escriu a les *Confessions* que el món es va fer no en el temps, sinó simultàniament amb el temps: el temps no existia abans del món. I Stephen Hawking va més enllà, i relaciona el temps amb l'espai: “Hem d'acceptar –diu a la *Brevíssima història del temps*– que el temps no està completament separat de l'espai, ni és independent d'aquest, sinó que s'hi combina per formar una entitat anomenada espai-temps. Aquestes idees no resulten fàcils d'assumir, ni tan sols per a la comunitat de físics.”

És ben cert. Al capdavall, continuem sense saber cert què és el temps, com es va originar, ni on flota el món, ni què és l'univers, ni tan sols si aquest univers és únic, o si, per contra,

“José Luis Iniesta i jo fa 250 setmanes que col·laborem junts en aquesta pàgina”

Martí Domínguez

hi ha més universos paral·lels. Per més que ho intentem escatir, tenim aquesta sensació de misteri, de realitat insondable, inaccessible. Com també la tenim amb el cycle fenomenal de la vida (la lluita colossal per l'existència, l'evolució feréstega de les espècies) i amb el cycle de la matèria, amb aquella màxima torbadora de Lavoisier: “Res no es perd, res no es crea, tot es transforma.” Al davant d'aquest *néant* existencial, potser l'actitud més sàvia és seguir la proclama voltairiana i cultivar el nostre hort. Tot és excessivament estrany per a la condició humana.

Tot açò ve més o menys a tomb perquè José Luis Iniesta i jo fa 250 setmanes que col·laborem junts en aquesta pàgina. Quan vaig començar aquesta nova sèrie d'articles els vaig numerar i, a poc a poc, setmana rere setmana, hem arribat a aquesta xifra, una mica escandalosa, una mica inquietant. 250 setmanes filant un tema, donant-li forma i contingut, i després il·lustrant-lo. Abans havia estat *El Gat Invisible* (Salvador Llosà) qui havia il·lustrat la secció –no sé quants articles varem pair

junts–, i fruit d'aquell esforç va nàixer el *Bestiari*. Tant José Luis Iniesta com Salvador Llosà han donat vida o, per dir-ho d'una manera més gràfica, han il·luminat aquests textos, des del seu art i la seua saviesa. Pense en totes aquestes setmanes viscudes junts, en tot l'esforç esmerçat per a, d'alguna manera, passar l'estona. O per a matar el temps. I des d'aquestes ratlles vull agrair a l'editor Eliseu Climent, i als companys d'EL TEMPS (especialment a Gemma Morales i Jaume Monzó), la llibertat que sempre m'han donat per a dur endavant aquestes “Històries naturals”. Sempre m'hi he sentit en ma casa.

Cultivem, doncs, el nostre hort i intentem ser feliços. Perquè, com deia el poeta, el temps és un misteri dolorós però també de goig.